

Posudek školitele na práci

Moderní variety židovské arabštiny

Anna Morávková

Diplomová práce slečny Morávkové se zaměřila na moderní variety židovské arabštiny (Judaeo-Arabic), tedy na hovorové jazyky židovských menšin v arabském světě, s důrazem na vývoj ve 20. století.

Práce začíná nezbytným historickým přehledem dialektů židovské arabštiny, od nástupu islámu až do moderní doby, včetně zařazení středověké židovské arabštiny do tzv. „střední arabštiny“.

Hlavní váha je samozřejmě věnována situaci v moderní době, včetně hlavní charakteristiky těchto dialektů v nejdůležitějších centrech, odkud máme židovské dialekty arabštiny doloženy (Jemen, Irák, Libye, Egypt, Sýrie, Alžírsko, Tunisko, Maroko), zaznamenává též hlavní vývojové tendence těchto dialektů a zařazuje je do celkového rámce klasifikace arabských dialektů. Tyto popisné pasáže jsou výstižné a přehledně formulovány a umožňují jak zasadit celkový vývoj do chronologického (historického) rámce. Uvádí též dostatečné kulturní údaje, napomáhající k pochopení vývoje dialektů židovské arabštiny.

Jako dvě hlavní oblasti vyčleňuje autorka oblast mezopotamskou a severoafrickou, každou z nich pak zkoumá po jednotlivých jazykových plánech (fonologie – konsonanty, vokály, slabika, morfolgie – substantivum, zájmena a sloveso).

V Závěru autorka především sumarizuje poznatky, uvedené v předchozích oddílech práce, v nejdůležitějším aspektu, analýze židovských dialektů, však nacházíme i krátkou syntézu (srovnání nejen dvou dialektních oblastí – severoafrické a mezopotamské, ale také srovnání s majoritními dialekty). Nachází rysy, které spojují židovské dialekty arabštiny s okolními jazyky, ovšem také data, která ukazují na styčné body mezi židovskými dialekty v obou oblastech. Důležité ovšem také je, že existuje dostatek rysů, které ukazují na svébytnost židovské arabštiny. I při vynechání lexikální složky, kde by se jednoznačně projevil odlišnost, je možné jasně definovat židovskou arabštinu jakožto minoritní lingvistický útvar.

Práce je doplněna též dvěma mapkami, které přehledně ukazují umístění dialektů židovské arabštiny v obou studovaných oblastech.

Technických nedostatků je poměrně málo, přesto se některé vyskytují: práce je členěna v číselném dělení (1.0., atd.), avšak ne vždy je tento způsob aplikován důsledně. Např. v oddílu 5.3.2.1. (Dlouhé vokály a diftongy) po nečíslované úvodní pasáži najdeme pododdíl A., věnovaný diftongům, a pododdíl B., věnovaný *imāle*. V ostatních oddílech se mohou podobné typy míchání typů dělení objevit také, jsou však přehlednější než výše uvedený příklad.

K technickým nedostatkům patří i fakt, že některá písmena (především neobvyklé kombinace diakritiky s písmeny) nejsou na všech platformách čitelné. V mé verzi se např. nezobrazilo emfatické /ṡ/. Volba přepisů není v celé práci úplně jednotná, dají se najít rozdíly mezi historizujícími a lingvistickými pasážemi (přepis ğ též jako dž).

Některé obsahové nejasnosti:

p. 79: *naktāb* – skutečně jde o 1. os. pl.? Jinde (např. s. 80, jsou obdobné tvary překládány jako 1. os. sg.).

6.3.3., 2. odstavec: jde o fonetický či fonologický zápis?

Podle mého názoru zpracovala diplomantka přehlednou a původní práci, ve které jasně prokázala výbornou lingvistickou kompetenci i rozsáhlé znalosti arabské dialektologie. Práce jednoznačně splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, podle mého názoru by bylo možno tuto práci přijmout i jako rigorosní.

V Praze dne 16. září 2011

Petr Zemánek